

Kommunal- og regionaldepartementet
Boks 8112 Dep
0032 OSLO

Trondheim, 22.10.2013

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2013/2349

Saksbehandler:
Grete Elverum

Høring - forenklinger i plan- og bygningsloven (byggesaksdelen)

Vi viser til høring av 28.6.2013 vedrørende forslag til forenklinger og andre endringer i plan- og bygningsloven (byggesaksdelen).

En av hovedoppgavene til Miljødirektoratet er å ivareta miljøinteressene i arealplanleggingen. Dette innebærer blant annet å ivareta biologisk mangfold, landskap og friluftsinnteresser i planlegging etter plan- og bygningsloven.

Høringsforslaget inneholder forslag til endringer i byggesaksdelen. Det er imidlertid nær sammenheng mellom plan- og byggesak. Byggesaksreglenes funksjon er blant annet å være et virkemiddel for å sikre gjennomføringen av vedtatte planer, hvor flere overordnede hensyn og allmenne interesser ivaretas.

Miljødirektoratet ønsker å knytte noen kommentarer til forslaget i pkt. 3.1 om registreringstiltak: I den kommunale planleggingen kan naturmangfold og friluftslivsinteresser sikres gjennom bruk av arealformål og bestemmelser. Når terskelen for søknadsplikt heves, vil det etter vårt syn bli enda viktigere at verdifullt naturmangfold og viktige friluftslivsområder ivaretas gjennom plan. En forutsetning for dette er at planprosessen bygger på et godt kunnskapsgrunnlag. Det at kommunen bruker ressurser på dette i en tidlig planfase, vil etter vårt syn både sikre verdier og gjøre saken mer forutsigbar for tiltakshaver.

Forslaget innebærer at ansvaret for at tiltaket er i tråd med plan og regelverk for øvrig flyttes over fra kommunen til den enkelte tiltakshaver i flere saker. Det er en forutsetning at tiltakene ikke strider mot gjeldende plangrunnlag og ellers er i samsvar med de materielle krav i lov og forskrift. Miljødirektoratet vil bemerke at vurderingen av hvorvidt et tiltak er i tråd med plangrunnlag og materielle krav i lov og forskrift, i en del tilfeller vil kunne være vanskelig. For å unngå at det oppføres tiltak i strid med plangrunnlaget, vil det være behov for veiledning overfor grunneiere og tiltakshavere, samt at kommunen prioriterer å følge opp registreringstiltakene innenfor treukersfristen for å fange opp saker som ikke oppfyller vilkårene for registrering. Vi mener dette vil være særlig viktig for å unngå irreversible skader på verdifullt naturmangfold.

Kommunen kan følge opp og vurdere sanksjoner mot ulovlige tiltak i etterkant, men dette er ressurskrevende for kommunene og vil heller ikke være en tilfredsstillende løsning i tilfeller der det allerede er skjedd uoprettelige skader på naturmangfoldet.

I de tilfeller et tiltak er i tråd med både plangrunnlag og materielle krav for øvrig, har tiltakshaver i utgangspunktet krav på tillatelse. Selv om det i hovedsak er mindre tiltak som omfattes av registreringsordningen, kan en uheldig plassering av slike tiltak i noen tilfeller medføre irreversibel skade på viktig naturmangfold. Der det fremgår av kunnskapsgrunnlaget i saken at et tiltak vil medføre stor skade på viktig naturmangfold, åpner pbl. § 13-1 for at kommunen kan nedlegge midlertidig forbud mot tiltak med sikte på ny planlegging. Vår erfaring er at denne muligheten i sjelden grad benyttes i dag. Dersom dette skal være en sikkerhetsventil for registrerings sakene er det derfor viktig at det veiledes på bestemmelsen og det ansvaret kommunen har. Dette vil også kreve at kommunene har kapasitet til å gå igjennom registreringstiltakene innen tre ukers fristen.

Det fremgår av høringsforslaget at departementet vil foreslå at driftsbygninger inntil 500 m² kan omfattes av registreringsordningen. Arealformålet landbruks-, natur- og friluftsliv samt reindrift (LNFR) vil være et av virkemidlene for å ivareta biologisk mangfold, landskap og friluftsliv i arealplanlegging. Når et område avsettes til LNF(R), vil dette være arealer som i vesentlige skal være ubebygget eller bare bebygget i forbindelse med landbruk og reindrift. Driftsbygninger i landbruket vil være i samsvar med arealformålet dersom bygningen er et nødvendig ledd i og et driftsmiddel i forbindelse med landbruksdrift. Dette innebærer blant annet at kommunen ikke lenger skal gjøre vurderinger etter § 29-4 første ledd med hensyn til alternative plasseringer av tiltaket. Når det er snakk om bygg med så stor grunnflate, mener Miljødirektoratet at det er uheldig at kommunen mister denne muligheten til å påvirke plasseringen av bygget.

Utvalgte naturtyper:

Miljødirektoratet vil peke på de negative konsekvenser forslaget kan få for forekomster av utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven. Ordningen med utvalgte naturtyper skal ivareta hensynet til naturtyper som er truet eller som av andre grunner krever særskilt hensyn, og innebærer blant annet en lovpålagt hensynsplikt som pålegger offentlige myndigheter, ved beslutninger etter plan- og bygningsloven og annet sektorregelverk, å ta særskilt hensyn til naturtypen for å unngå forringelse av naturtypens utbredelse og forekomstenes økologiske tilstand, jf. naturmangfoldloven § 53 andre ledd. Så langt har fem naturtyper blitt utvalgt gjennom forskrift. Disse er hule eiker, slåttemark, slåttemyr, kalklindeskog og kalksjøer.

Etter TEK § 9-4 er det krav om at det skal tas særskilt hensyn til forekomster av utvalgte naturtyper for å unngå forringelse av naturtypen ved oppføring, plassering og utforming av tiltak. Dersom forholdet til naturtypen ikke er avklart i plan eller klarlagt gjennom KU, så skal tiltakshaver utarbeide en konsekvensanalyse for tiltakets virkning på naturtypen.

Etter TEK § 9-4 er det krav om at det ved oppføring, plassering og utforming av tiltak, skal tas særskilt hensyn til forekomster av utvalgte naturtyper for å unngå forringelse av naturtypen. Dersom forholdet til naturtypen ikke er avklart i plan eller klarlagt gjennom KU, så skal tiltakshaver i tillegg utarbeide en konsekvensanalyse for tiltakets virkninger på naturtypen.

For tiltak som kun skal registreres, vil den foreslåtte endringen innebære at kommunen ikke lenger trenger å vurdere hensynet til forekomster av utvalgte naturtyper gjennom saksbehandling av søknader. I stedet vil tiltakshaver gjennom aktsomhetsplikten ha ansvar for å ta særskilt hensyn til

naturtypen, jf. naturmangfoldloven § 53 første ledd. Vurderingen av om et tiltak innebærer «ferringelse», og hvordan tiltaket skal gjennomføres for å oppfylle kravet om ta «særskilt hensyn» til naturtypen for å unngå slik ferringelse, er relativt krevende vurderinger som etter Miljødirektoratets syn bør overlates til kommunen i samme omfang som er tilfelle i dag. Det vil være krevende for kommunene å følge opp alle saker som kun skal registreres, og at det dermed er en fare for at tiltak som medfører inngrep i utvalgte naturtyper ikke vil bli fanget opp av kommunen innen treukersfristen.

Departementet skriver på side 19 at forslaget innebærer at tiltakshaver ikke kan stole på at kommunen foretar en grundig vurdering i løpet av treukersfristen, og at det er tiltakshavers egen risiko dersom det oppstår ulovligheter. Det pekes på at det kan oppstå behov for mer etterarbeid for å rette opp feil, og det kan være behov for mer ulovlighetsoppfølging og tilsyn fra kommunenes side. Miljødirektoratet vil peke på at inngrep som ødelegger forekomster av utvalgte naturtyper i de aller fleste tilfelle vil være irreversible inngrep, som ikke kan gjenopprettes selv om de blir avdekket i ettertid. For å redusere faren for inngrep i strid med aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven, mener Miljødirektoratet at søknadsplikt og saksbehandling etter gjeldende regler bør opprettholdes når tiltaket berører forekomster av utvalgte naturtyper.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Helge Klunland
avdelingsdirektør

Trond Simensen
seksjonsleder